

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

کاربر گرامی توجه به نکات زیر امکان استفاده از مجموعه حاضر را برای شما تسهیل می نماید

1- در اسلاید شماره ۷ عناوین فصول ذکر شده است .

2- در هر اسلاید حتی المقدور سعی شده است نکات حائز اهمیت موضوع درج شده در عنوان اسلاید ذکر شود

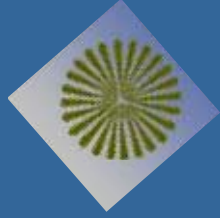
3- در زیر برخی از اسلاید ها نکاتی برای راهنمایی کاربر به عنوان **note** درج شده که صرفاً کاربر می تواند آنرا ملاحظه کند.

التماس دعا

مزگان حیدری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

NUML

NUML

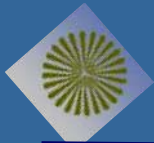
روانشناسی بازی

۲ واحد درسی

منبع: کتاب روانشناسی بازی

مؤلف: دکتر احمد وند

تهیه کننده: مرگان حیدری

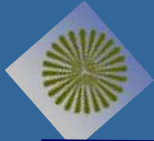
جایگاه درس

این درس به ارزش ۲ واحد برای رشته علوم تربیتی «گرایش آموزش پیش دبستانی و دبستانی» در مقطع کارشناسی در نظر گرفته شده است

اهمیت درس

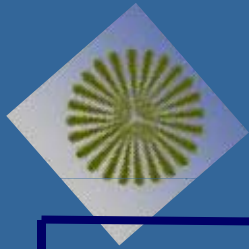
توجه به این نکته که دانشجویان این رشته در گرایش آموزش پیش دبستانی و دبستانی در آینده نقش فعالی در آموزش و پرورش کودکان این مرز و بوم در محیط های آموزشی ، فرهنگی و حتی خانوادگی به عنوان مربی به عهده خواهند داشت ، شناخت و درك همه جانبه از فعالیت بازی از دیدگاه روانشناسی را حائز اهمیت خاصی می نماید.

اهداف درس

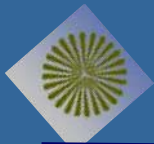
آشنایی فراگیران با :

- ❖ تعریف و عوامل موثر در بازی
- ❖ نظریه های مربوط به بازی
- ❖ انواع دیدگاهها و انواع بازی
- ❖ اسباب بازیها و کاربرد آنها در رشد و تکامل کودک
- ❖ بازی و بازی در مانی
- ❖ نقاشی کودکان

فهرست فصل ها

- فصل اول : تعریف و عوامل موثر در بازی
- فصل دوم : نظریه های مربوط به بازی
- فصل سوم : انواع دیدگاهها و انواع بازی
- فصل چهارم : اسباب بازی و خصوصیات آن
- فصل پنجم : بازی و بازی درمانی
- فصل ششم : نقاشی کودکان

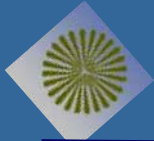

فصل اول

تعریف بازی ، عوامل موثر در بازی و

ارزشهای بازی

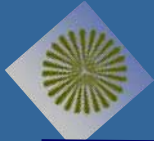

هدفهای کلی

آشنایی با تعریف بازی ، عوامل موثر در بازی و ارزشهای بازی

هدفهای رفتاری

- ❖ بازی را تعریف و آنرا با تعریف ورزش مقایسه کنید
- ❖ عوامل موثر در بازی را نام ببرید
- ❖ تاثیر جنس را در بازی توضیح دهید
- ❖ تاثیر سن را در بازی توضیح دهید

هدفهای رفتاری

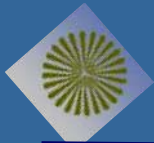
- ❖ تاثیر ، هوش را در بازی توضیح دهید
- ❖ ارزش جسمانی ، اجتماعی ، اخلاقی بازی را بیان کنید
- ❖ ارزش آموزشی و تربیتی بازی را توضیح دهید
- ❖ ارزش درمانی بازی را به طور خلاصه بیان کنید

تعريف بازي در فرهنگ بزرگ وبستر:

الف: حرکت ، جنبش و فعاليت به مثابه حرکت عضلات

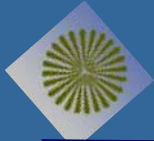
ب: آزادي با محدوديتي براي حرکت يا جنبش

ج: فعاليت با تمرين براي سرگرمي ، تفريح يا ورزش

فصل اول : تعريف بازي و..

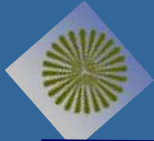
مشخصه تعاريف فعاليت بازي ، محدود نمودن بازي به جنبشهاي حرکتي و عضلاني است . که باعث مي شود تفاوت ميان بازي و ورزش نادیده گرفته شود

تفاوت میان بازی و ورزش

ورزش در فرهنگ وبستر به معنی هرگونه فعالیت یا تمرین است که باعث لذت ، سرگرمی ، تفریح یا اشتغال باشد و یا فعالیتی که نیاز کم و بیش به حرکات شدید و قوی و زور ورزی بدنی دارد و بر اساس برخی از سنتها و یا قوانین مقرر انجام شود .

آنچه در ورزش بر آن تاکید شده « رعایت برخی سنتها و یا قوانین » است

عوامل موثر در بازي

محيط

جنس

هوش

سن

تأثير جنس

♂ پسرها

بيشتر از بازيهاي لذت مي برند که دشوار است و نیاز به فعاليت جسماني است.
پسرها فعاليت هاي بدني را که نشانگر قدرت و نيروي عضلاني بيشتتر آنها است در بازي هاي نظير توپ بازي ، دویدن ، کشتي گرفتن و...بروز مي دهند.
مي توان گفت بازيهاي متضمن فعاليتهاي بدني در پسران بيشتتر از دختران است

تأثير جنس

دخترها

دخترها اغلب بازيهاي ساكت ، آرام و ظريف را ترجيح مي دهند. بازي با عروسك ، شير دادن ، نوازش كردن و خواباندن عروسك رادوست دارند و حتي بيشتري اوقات با عروسك به خواب مي روند . شدت و خشونت بازي در دختران به اندازه ي در پسران نيست.

تأثير جنس

در هر صورت خواه پسران و دختران به يك بازي معين پردازند ، خواه بازي هاي مختلف و متفاوتي بکنند ، باز هم به يك طريق به آن بازي نمي پردازند . در واقع نوعي روش بازي مخصوص هر جنس وجود دارد که پژوهشگران زيادي به آن اشاره کرده اند .

تأثير هوش

كودكان تيزهوش سعي مي كنند:

- ۱- بازي باوسايل واسباب بازي هايي كه به ابتكار و نوآوري منجر ميشود
- ۲- قواي ذهني خودرا به كار گيرند.
- ۳- مدت كمتر به يك بازي مشغول شوند
- ۴- در سنين بالاتر به بازيهايي كه متضمن فعاليتهاي ذهني و جسمي است مي پردازند
- ۵- به دليل توانايي بيشتر به انجام بازيهاي انفرادي تمايل نشان مي دهند
- ۶- نيروي بدني زيادي صرف نمي كنند

تأثير هوش

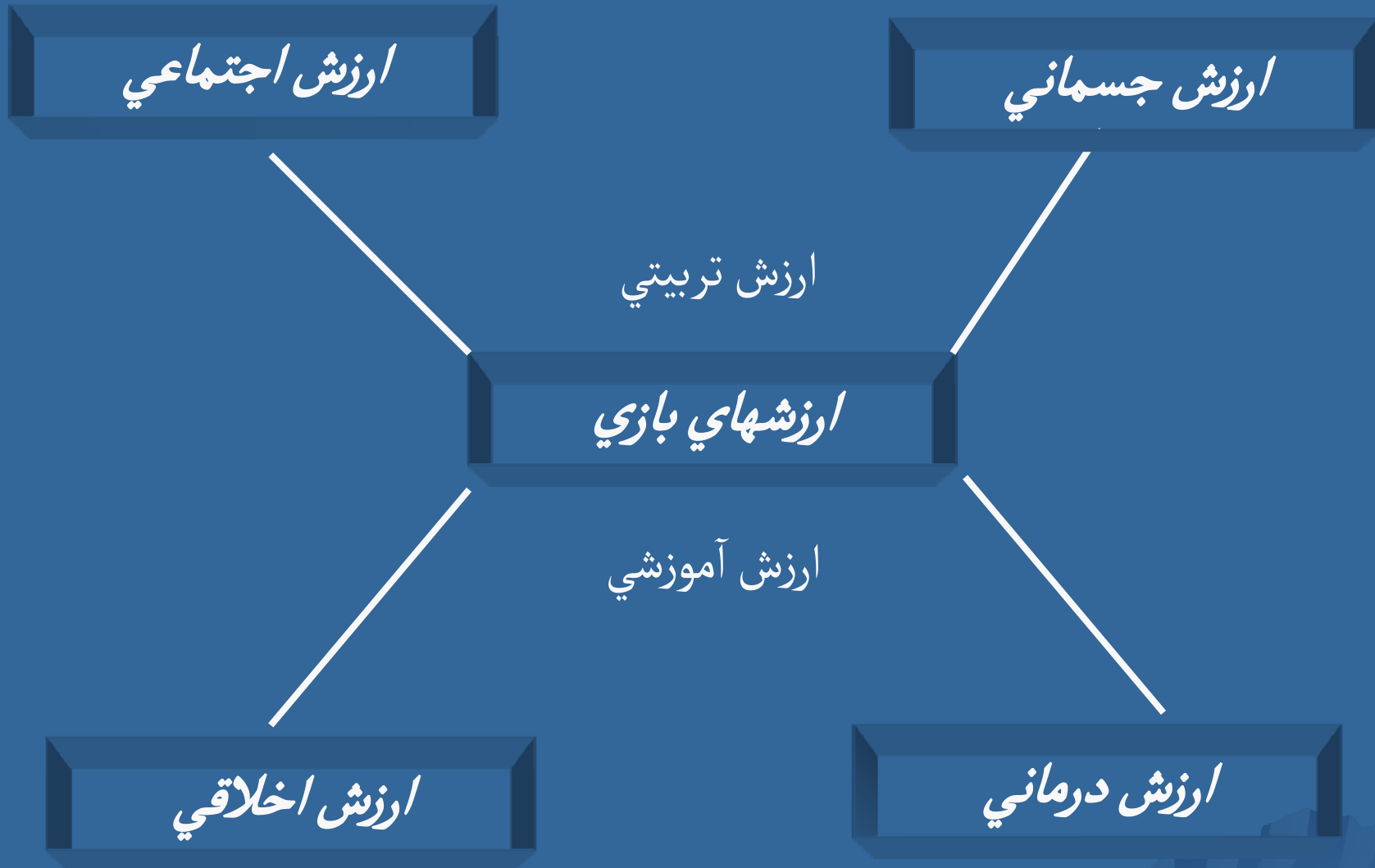
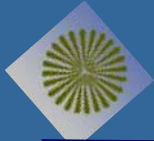
به نظر مي رسد كه کودکان عقب مانده نيز بيشتر به بازي هاي انفرادي مي پردازند زيرا کودکان تيزهوش به علت توانايي زياد و کودکان كم هوش به دليل توانايي كم معمولاً به خوبي در گروه پذيرفته نمي شوند

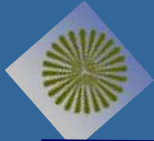
تأثير سن

كودك در هر سني بازي خاصي را مي پسندد .

تأثير محيط

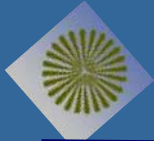
- ◊ فرهنگ هر جامعه در بازي اثر مي گذارد. بازي كودكان به نوعي نشان دهنده فرهنگ آن جامعه است
- ◊ فضا و مكان و به طور كلي محيط بازي با نوع بازي تناسب دارد
- ◊ فعاليتهاي بدني معمولا در فضاي باز و بازيهاي فكري در اتاقهاي منزل انجام مي گيرد .

ارزشهاي بازي

- ارزش جسماني : پرورش نيروي بدني ، حواس مختلف ، کاهش تنش عاطفي
- ارزش اجتماعي : رشد شخصيت اجتماعي ، تعامل با گروهها ، ...
- ارزش اخلاقي : شناخت رفتارهاي خوب و تمايز آن با رفتارهاي بد

ارزشهاي بازي

☞ ارزش آموزشي و تربيتي: شناخت واقعيتها ، آزمایش توانشها ، پذیرش نقش و..

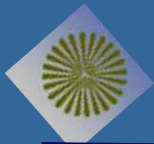
☞ ارزش درماني: كشف ریشه مشكلات كودك و روش درمان آن

بازي و كار

كار فعاليتي است كه براي رسيدن به هدي خاص انجام مي شود و مي تواند دلخواه يا اجباري باشد
بازي فعاليتي است كه براي تفريح و سرگرمي انجام مي شود و هدي خاص مد نظر
نيست

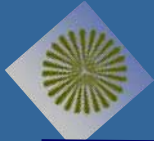
به نظر روانشناسان نمي توان عمل يا فعاليتي را هميشه و براي همه كس كار
محسوب كرد. چون امكان دارد براي يك نفر كار و براي ديگري بازي و سرگرمي بلشد

فصل دوم

نظریه های مربوط به بازی

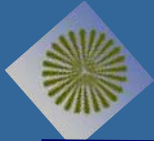

هدف کلی

آشنایی با نظریه های مختلف بازی

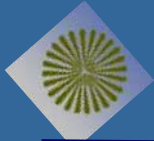
هدفهای رفتاری

- نظریه پیش تمرین و نظریه انرژی اضافی را توضیح دهید
- نظریه استراحت و رفع خستگی را توضیح دهید
- نظریه دهلیز فعالیت های غریزی و نظریه جبران را شرح دهید
- دیدگاه بازی برای لذت را توضیح دهید
- رئوس آراء پیاژه و فروید در مورد بازی را شرح دهید

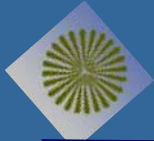
تقسیم بندی نظریه ها از نظر میشل و میسن

- ✿ نظریه انرژی اضافی یا مازاد
- ✿ نظریه تنش زدایی
- ✿ نظریه پیش تمرین
- ✿ نظریه تجدید تکامل
- ✿ نظریه تخلیه ای
- ✿ نظریه بیان

تقسیم بندی نظریه ها از نظر پیاژه و فروید

- نظریه انرژی اضافی یا مازاد ❁
- نظریه پیش تمرین ❁
- استراحت و رفع خستگی ❁
- نظریه تکرار فعالیت های اجزادی ❁
- نظریه دهلیز فعالیت های غریزی ❁
- نظریه های جبران، لذت، تصفیه عواطف ❁

نظریه انرژی اضافی یا مازاد:

وجود نیرو و انرژی لازم را شرط مهم برای انجام هر نوع بازی دانست.

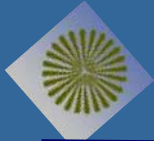
نظریه پیش تمرین:

گروس ارائه دهنده ی نظریه پیش تمرین است بازی را با توجه به عوامل مربوط به زندگی آینده بررسی کرده است . کودکان از طریق بازی به تدریج با نقشها و وظایف بزرگسالی آشنا می شوند و برای زندگی آینده آماده می گردند.

نظریه استراحت و رفع خستگی

بازی به هنگامی که فرد خسته است صورت می گیرد تا استراحت و تجدید قوا در او حاصل شود.

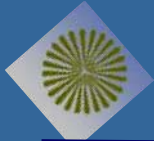
برابر نظریه رفع خستگی ، آدمی به هنگام بازی نیروی اضافی خود را به هدر نمی دهد. بلکه بر میزان انرژی قبلی نیز می افزاید و کودک برای آرام ساختن خود و رفع تنشهای موجود و خستگی خود نیاز بیشتری به بازی پیدا می کند.

انتقادات وارد بر نظریه استراحت و رفع خستگی:

به عقیده مور ، نظریه رفع خستگی کامل نیست و نمی تواند بازی را به درستی تبیین نماید. زیرا ویژگی بازی با خصوصیات "کار" تفاوت دارد و این در نظریه رفع خستگی مورد توجه قرار نگرفته است .

در مورد نارسایی این نظریه در تبیین بازی چنین اظهار نظر شده است که اگر در مورد بزرگسالان بتوان تا حدی این نظریه را صادق دانست در مورد کودکان به هیچ وجه صدق نمی کند

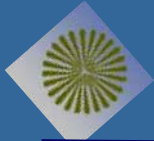

نظریه تکرار فعالیت های اجدادی

بازی در حیوانات و کودکان خردسال ، به صورت پدیده های فردی ، طبیعی و ارثی تلقی می شود

از نظر لهما و ویتی این نظریه مردود است زیرا :

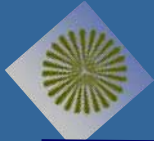
کودکان در قدیم با تیر و کمان بازی میکردند اما امروزه با انواع موشک ، ماشین و وسایل کامپیوتری بازی می کنند

خلاصه نظریه پیازده در باره هوش

❖ رشد هوش انسان بوسیله دو فرایند درون سازی و برون سازی صورت میگیرد

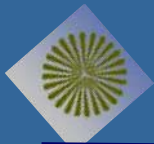
❖ درون سازی: انسان به طور مداوم اطلاعاتی را از جهان خارج میگیرد و با آنچه که از گذشته در ذهن داشته تطبیق می دهد

خلاصه نظریه پیازده در باره هوش

❖ برون سازی : هرگاه اطلاعات تنظیم شده به طور کامل با دانش فزاینده او تطبیق نکند آنها را اصلاح میکند

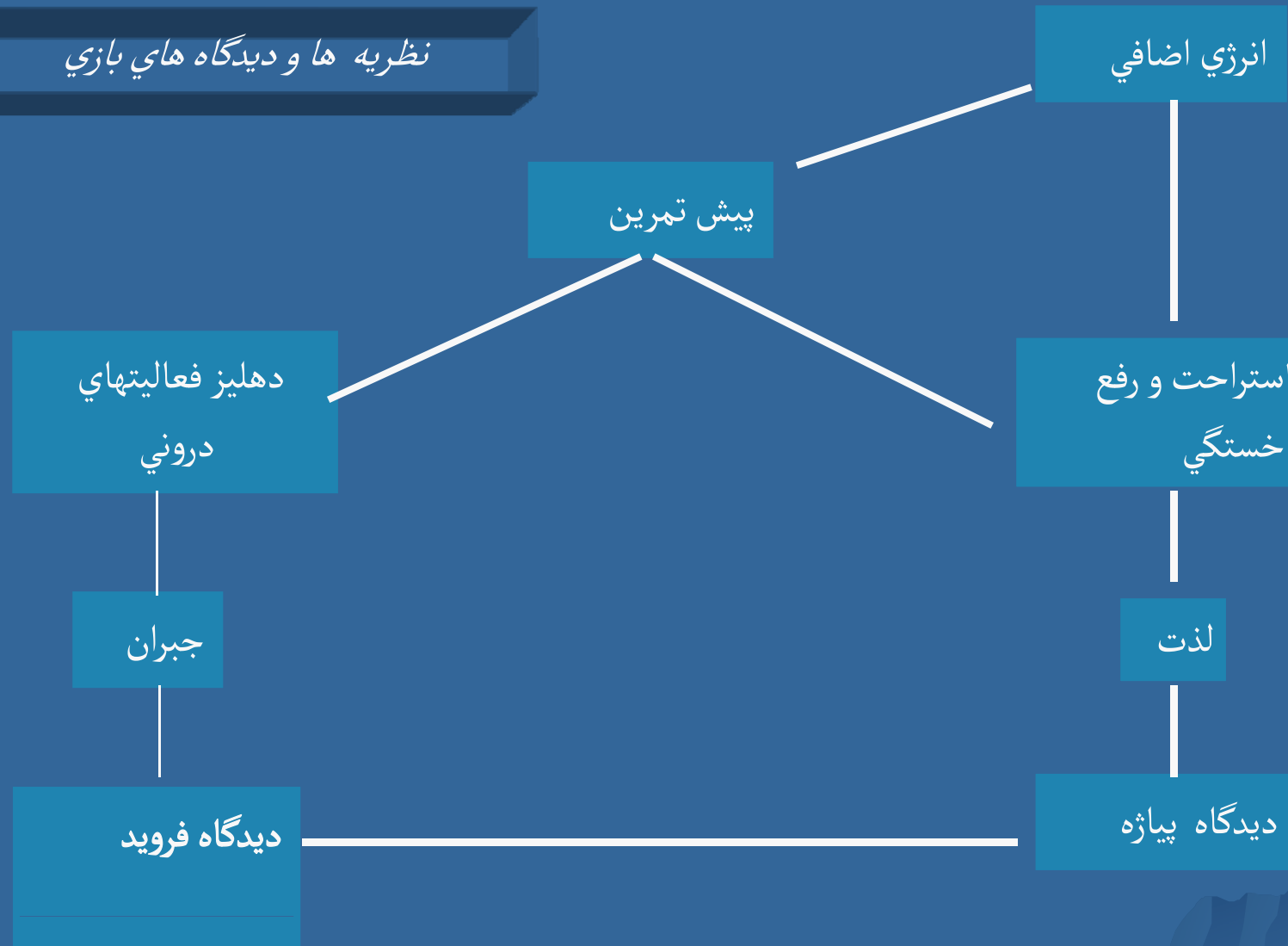
❖ بازی در هوش کودک نقش حیاتی دارد و تا حدودی حضور آن در رفتار مشهود است

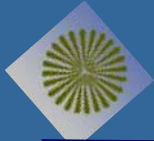

خلاصه نظریه فروید

- ❖ بازی فعالیتی تخلیه ای است. فعالیتی که کودک را با شرایط دشوار مواجه می سازد
- ❖ کودک با موقعیت خیالی خود در قالب بزرگسالان می بیند
- ❖ خود را با رویدادهای آزار دهنده و نامطلوب در گیر می کند و دست و پنجه نرم کردن با مشکلات را تجربه می کند

نظریه ها و دیدگاه های بازی

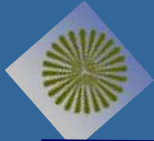

فصل سوم

انواع دیدگاهها و انواع بازی

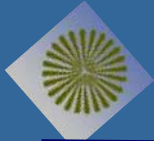
هدفهای کلی

آشنایی با دیدگاه اسلام و دانشمندان ایرانی و دیدگاهها و تقسیم بندی های دانشمندان در مورد بازی

برخی هدفهای رفتاری

- ✦ نظر پیامبر (ص) را در مورد بازی شرح دهید
- ✦ نظر دانشمندان اسلامی را بیان کنید
- ✦ دیدگاه فروبل ، دکرولی ، کارل گروس را در مورد بازی بنویسید
- ✦ انواع بازیها را از نظر هارلوك بنویسید

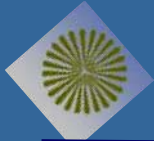
و.....

دیدگاه اسلام و دانشمندان ایرانی در باره بازی

رسول اکرم (ص): وجود حالت فعال و جوشش در طفل
نماینگرفزونی خرد و و اندشه در بزرگسالی است.
علي (ع): کسی که شیفته بازی باشد سعادت مند خواهد شد.

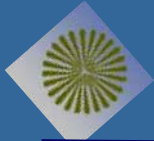
ابن مسکویه : در برنامه تربیتی جست و خیز و بازی را توصیه میکند.
غزالی: برای آموزش کودکان ساعاتی را برای به بازی و ورزش
اختصاص میدهد

انواع بازی از دیدگاه پیاژه:

۱- بازی تمرینی: بدو تولد تا ۱۸-۲۴ ماهگی

- تکان دادن پا یا ادعای اصوات در ماههای اول تولد
- تکرار یک روان بنه برای کسب لذت
- بازیهای حرکتی
- بازیهای ساختمانی بی هدف
- بازیهای ساختمانی هدفدار

۲- بازی نمادین (رمزی): ۱۸-۲۴ ماهگی تا ۵-۶ سالگی

❁ روان بنه های رمزی - روان بنه از عمل سرچشمه میگیرد

❁ کاربرد روان بنه های رمزی در مورد سایر اشیا

❁ جانشینی چیزی به جای چیزی دیگر

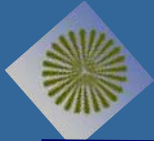
❁ تولید صحنه های که قبلا دیده یا تجربه کرده

❁ بازیهایی که جنبه جبران دارند

❁ بازیهای نمادین چند نفره

۳- بازیهای با قاعده: ۵-۶ سالگی به بعد

این نوع بازیها بر روابط اجتماعی دلالت می کنند. قواعد بازی را گروه تعیین و تحمیل می کند و از کودکی به کودک دیگر منتقل می سازد محتوای بازی ممکن است تغییر نکند اما بر قواعد بازی افزوده می شود. تا پایان عمر ادامه دارند و برای ورود به بازی از قواعد جمعی تبعیت می شود.

تحول بازیها

الف — دلایل افول بازیهای تمرینی

- ۱- پس از اینکه زندگی ذهنی جنبه تجسمی به خود گرفت از سهم موقعیت های حسی — حرکتی کاسته می شود .
- ۲- با رشد ذهنی و بروز جنبه تجسمی ، امکان پیدایش بازیهای نمادین به وجود می آید.
- ۳- بازیهای تمرینی پس از مدتی درجهت بازیهای ساختمانی توسعه می یابند و عملاً به سلسله ای از بازیهایی که جنبه کار یا سازش دارند تبدیل می شوند

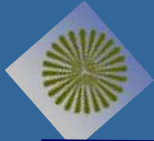
ب — دلایل افول بازیهای نمادین

- ۱- با پیشرفت جنبه روانی ، توقع کودک نسبت به نماد ها زیاد میشود و دیگر شئی را نماد اشیاء دیگر قرار نمی دهد
- ۲- با رشد جنبه ذهنی کودک از تفکر درونی سود می جوید
- ۳- با افزایش سن ، تحول کودک از نظر روابط اجتماعی ، ورود مرحله پیش دبستانی و دبستان منجر می شود که کودک به حل تعارض پردازد
- ۴- با رشد سنی کودک و جنبه اجتماعی شدن از میزان بازیهای نمادین کم می شود

دیدگاه فروبل در زمینه بازی

کودکان بیش از هرچیز از بازیهای خود مطلب می آموزند. بازی بالاترین مرحله رشد در این دوره از زندگی است زیرا بازی انعکاسی از فعالیت درونی و جلوه ای از «خودفعالی فرد است»

به کمک «هدایا» میتوان کودک را قدم به قدم پیش برد و به کمک «مشغولیات» دست و چشم و فکر کودک را به کار انداخت. و به اهداف آموزشی رسید.

- ❖ بازیهای کنشی: بازیهای زبانی ، راه رفتنی
- ❖ بازیهای تقلیدی: تقلید روزنامه خوانی
- ❖ بازیهای دلبخواهی: راه رفتن در حاشیه پیاده رو

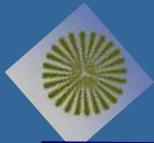

دیدگاه
شاتو

- ❖ بازیهای منظم
- ❖ بازیهای نامنظم
- ❖ بازیهای مهارتی

دیدگاه
پرز

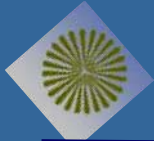
طبقه بندی پارتن بر اساس میزان درگیری اجتماعی

۱- بازیهای انفرادی

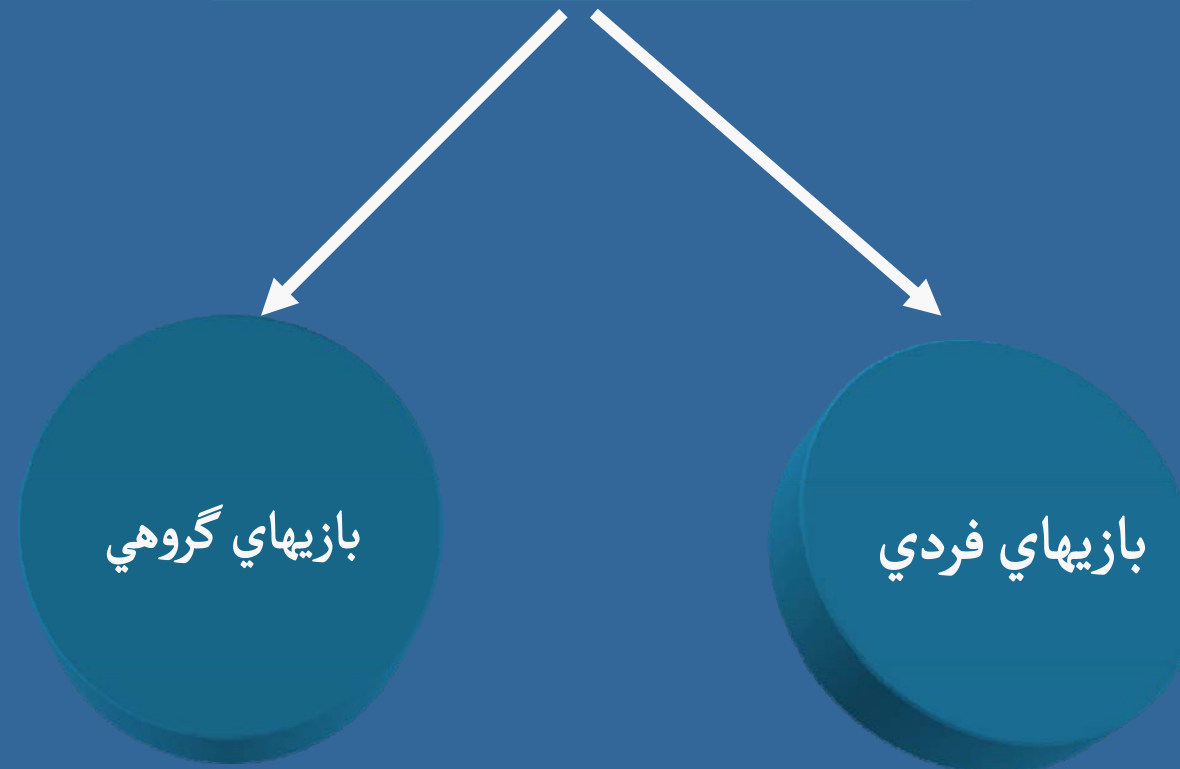
۲- بازیهای جمعی

مراحل انجام بازی با توجه به رشد سنی:

- بازی یا رفتار زودگذر
- بازی تنهایی
- رفتار ناظر
- رفتار موازی
- مبتنی بر پیوستگی و اشتراك
- بازی تکمیلی سازمان یافته

انواع بازیها از نظر اجرا

دیدگاه جرلسید در باره بازی تصوری و همبازی تخیلی

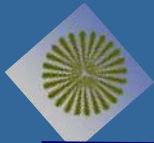
 بازی را راهی توصیف میکند که در آن کودک ممکن است. از معلوم به مجهول حرکت کند. کودک از طریق موقعیتهای «وانمود سازی» ممکن است رفتار اجتماعی را یاد بگیرد.

 همبازی تخیلی به کودک شهامت و جرأت میدهد.

 ممکن است همچون سپر بلای کودک تلقی شود

تقسیم بندی بازیها از نظر دانشمندان

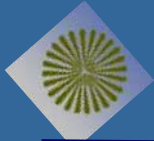
تمرینی ، نمادین ، با قاعده	پیازه
کنشی ، تقلیدی، دلبخواهی	شاتو
بازیهای نشان دهنده کنشهای عمومی، کنشهای اختصاصی	گروس
منظم ، نامنظم ، مهارتی	پرز
فردی ، گروهی	اشترن
کنشی، تخیلی، آفرینشی ، اجتماعی	بوهرلر
دلبخواه ، نمایش، سازنده	هارلوك
بازیهای ابتکاری	سکایا
دلبخواه ، برنامه ریزی شده	امویک
بازیهای آموزشی ، غیر آموزشی	اسپادک
انفرادی ، گروهی	پارتن

فصل چهارم

اسباب بازي و خصوصيات آن

فصل چهارم: اسباب بازی و..

هدفهای کلی

آشنایی با اسباب بازیها و خصوصیات آنها

هدفهای رفتاری

- ★ ویژگی اسباب بازی مناسب را برشمرید
- ★ شش نوع اسباب بازی را نام ببرید
- ★ انواع اسباب بازی ویژه خردسالان را ذکر کنید
- ★ انواع اسباب بازیهای سازمان یسافته را نام ببرید
- ★ منظور از اسباب بازی ساختمانی را با ذکر آنها بیان کنید

.....و

ویژگی های اسباب بازی

- ۱- اسباب بازی باید همواره مناسب سن ، علاقه و در خور تواناییهای ذهنی و رشدی کودک باشد
- ۲- اسباب بازی باید وسیله رشد کودک باشد و او را به تفکر و اراده و مبارزه و تلاش فراخواند
- ۳- باید انگیزه و محرك مناسب به همراه داشته باشد و بتواند کودک را جلب کند
- ۴- به پرورش حواس و ایجاد هماهنگی بین حرکات چشم و حرکات ظریف دست کمک کند

۵- تصورات کودک را گسترش و کنجکاوی او را

پرورش دهد

۶- مهارت‌های بدنی را در کنار مهارت‌های ذهنی کودک

پرورش دهد

۷- اسباب بازیها باید مطمئن و بی خطر باشند

۸- قبل از خرید به تاثیرات آنها در کودک اندیشید

۹- به گونه ای باشد که برای کودک شادی و نشاط و

لذت فراهم آورد

ویژگی های اسباب بازی

انواع اسباب بازیها

سازمان یافته

- ❖ ویژه خردسالان
- ❖ برای جلب توجه
- ❖ برای ایجاد تحرك
- ❖ تقویت مهارتهای دست و هماهنگی چشم و دست
- ❖ تقویت قوه تمیز
- ❖ تقویت قوه تکلم

سازمان نیافته

- ❖ اسباب بازیهای ساختنی
- ❖ وسایل برای بازیهای خلاقه
- ❖ وسایل برای بازیهای تصویری

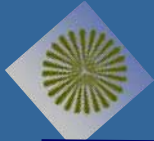
اسباب بازی ویژه خردسالان

- الف — وسایل متحرک : از قطعات رنگی ، سبک و متصل به هم تشکیل و با جریان مختصر هوا به حرکت در می آیند
- ب — کرادل : روی گهواره کودک نسب می شوند براق و رنگی هستند و تولید صدا می کنند
- ج- آویز : توپ پارچه ای ، زنگوله
- د- جفجغه: به تحریکات لمسی و حرکتی کودک پاسخ می دهد.

اسباب بازیهای جالب

برای کودکانی که علاقه ای به بازی کردن با اسباب بازی ندارند و به تحریکات اضافی برای انگیخته شدن به بازی احتیاج داند می توان از این گروه استفاده کرد .
مثل ماشین آمبولانس که با فشار دادن یک دکمه صدای آژیر میدهد.

این اسباب بازیها به تمرکز حواس و قوای ذهنی
کودک کمک می کنند

اسباب بازيهاي محرك

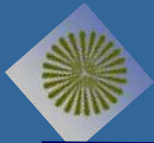
وسايلى كه كودك م تواند از آنها بالا رود و پايين بيايد

وسايلى كه در كودك تعادل ايجاد مي كند

وسايل غلتانيدني

وسايل هل دادني و كشيدني

وسايل لي لي كردن

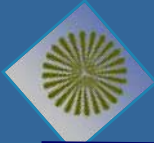
اسباب بازیهای برای تقویت مهارتهای دستی و هماهنگی چشم دست

این وسایل باعث تقویت حرکات ظریف دست می شوند

- نخ و مهره ، تخته های سوراخ دار و کفش
- اسباب بازیهای پیچ کردنی
- اسباب بازیهای سوار کردنی و جفت کردنی

اسباب بازیهای تشخیصی

به کمک این اسباب بازیها کودک اشکال هندسی را می شناسد ، با مفاهیم اندازه و حجم آشنا می شود و اصوات و رنگها را شناسایی می کند .
مثل پازلها که ضمن آشنایی با اشکال هندسی دقت هماهنگی چشم و دست کودک را تقویت می کنند.

گوشی : سوت ، بوق ، ساز دهنی

کمک به تقویت دستگاه تنفسی و تولید صدا

زبانی : دومینو ، پازل ، لوتوی ارتباط ، کارت قصه گو و کتاب تصویری

موضوع برای صحبت کردن و مکالمه کودک را فراهم میکنند

اسباب بازیهای

سازمان نیافته

❖ مکعبها
❖ لگو

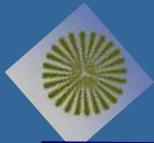
اسباب بازیهای ساختنی

❖ مداد رنگی
❖ آبرنگ

وسایل برای بازیهای خلاقه

❖ عروسک
❖ خمیر مجسمه
❖ شن و آب

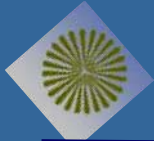
وسایل برای بازیهای تصویری

فصل پنجم

بازي و بازي درماني

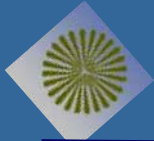

هدفهای کلی

آشنایی با بازی و بازی درمانی

هدفهای رفتاری

- دیدگاه روسو را در مورد بازی کودکان بنویسید.
- مشکلات فنون روانکاوی کودک را بازگو کنید
- روش فروید و کلاین را شرح دهید
- منظور از بازی درمانی فعال را بنویسید
- درمان ارتباطی مربوط به اتورانک را توضیح دهید

هدفهای رفتاری

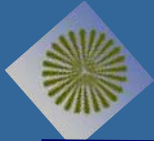
- درمان غیر مستقیم را جز را شرح دهید
- دیدگاه رفتار گرایی در بازی را توضیح دهید
- کاربردهای مختلف بازی را در درمان کودکان بنویسید
- رابطه سازو کارهای دفاعی در بازی را بنویسید
- اهمیت تکاملی بازی را شرح دهید
- و.....

رشد بازی همچون شکلی از درمان

✿ روسو اولین مدافع مطالعه بازی به منظور درک و آموزش آنها .

✿ ایام کودکی مرحله ای از رشد است و کودکان مردان و زنان کوچک نیستند

✿ معلم باید برای ملحق شدن به بازی شاگردان ، با ایفای نقش کودک ، معاشری مناسب برای آنان باشد

روش آنا فروید و ملانی کلاین در روانکاوی کودک

آنا فروید:

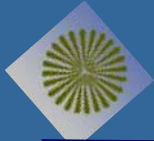
* از بازی به گونه ای شبیه خواب برای بزرگسالان استفاده کرد

* در روش او « من برتر » کودک رشد نیافته تلقی میشود

آنا فروید:

* بر اهمیت رفتار هیجانی موجود بین کودک و روانشناسان تاکید می شود

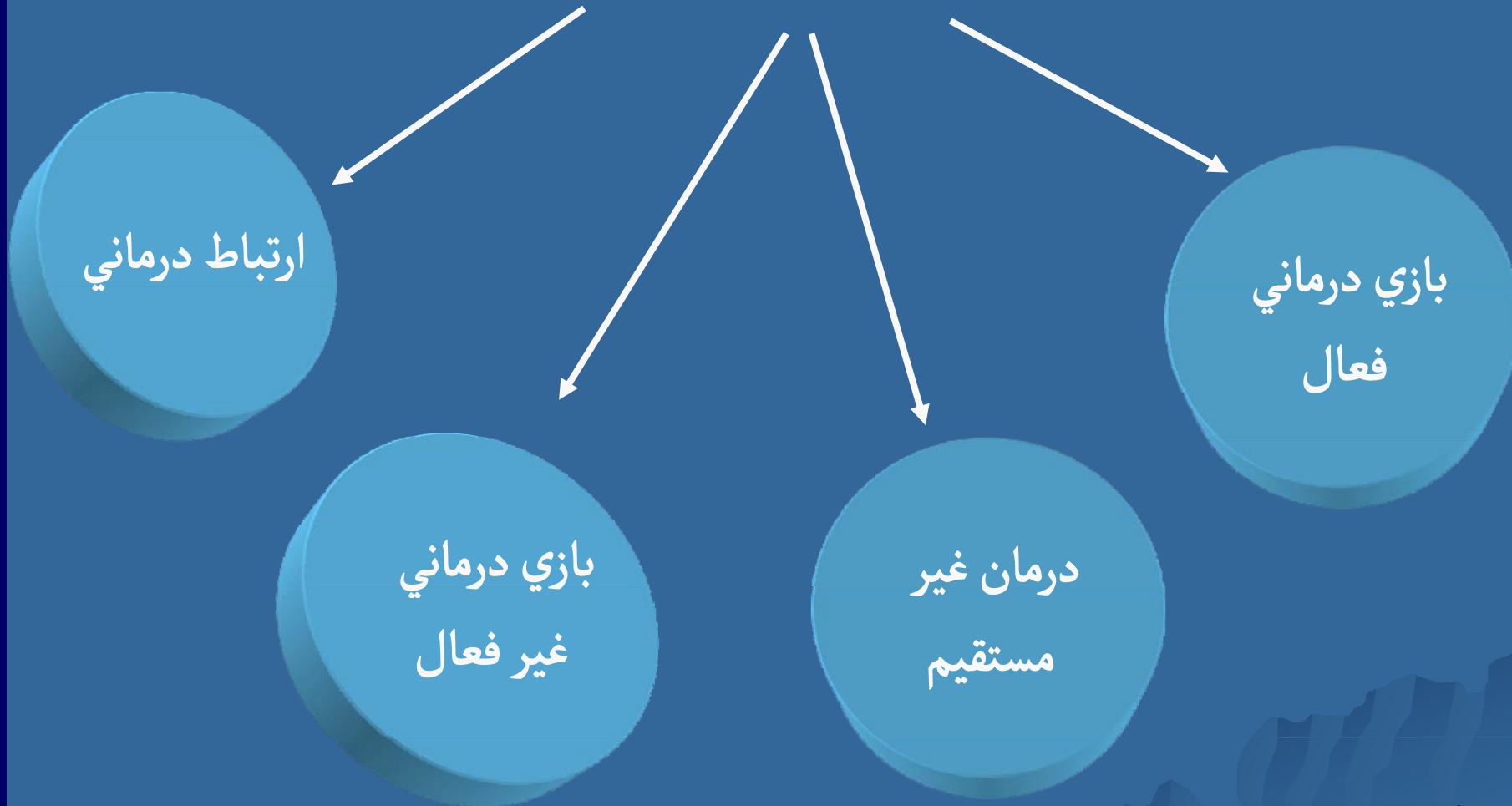
* احساس همدلی و برقراری رابطه حسنه بر تعبیر و تفسیر محتوای پنهان بازی کودک برای او مقدم شمرده می شود

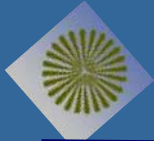

روش ملانی کلاین

- ❖ « من برتر » کودک تقریباً رشد یافته است.
- ❖ لازم است به کودک تعبیر و تفسیر رفتارش بلافاصله گفته شود. این کار اشتباه ناشی از « من برتر » کاملاً رشد نیافته را در کودک کاهش می‌دهد.
- ❖ بازی درمانی دسترسی مستقیم درمانگر به ناخود آگاه کودک را امکان پذیر می‌کند.

انشعاب بازی درمانی بر اساس نظریه روانکاوی

بازی درمانی فعال

❁ نوعی از بازی که در آن به کودک تعدادی اسباب بازی انتخاب شده داده می شود و درمانگر خود نیز برای تشویق برای به نمایش در آمدن صحنه های آسیب زای مشخصی وارد بازی می شود

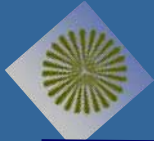
❁ درمانگر تاکید می کند باید به رابطه هیجانی بین کودک و درمانگر توجه شود

بازی درمانی غیر فعال

در درمان غیر فعال درمانگر بازی کودک را محدود نمی کند ، بلکه فقط به همراه کودک در اتاق می ماند همانطور که کودک از طرق مختلف دنبال کاری است که اجازه انجام آن را دارد درمانگر نیز خود را وارد بازی می کند

بازی درمانی غیر فعال

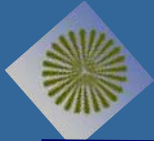
مهمترین عامل برای تغییر اختلال عاطفی کودک ، درک و قبول اعمال و رفتار و بیان احساسات کودک است . کودک می تواند احساس اضطراب ، خصومت و نا امنی را باشتاب خاص خود از طریق بازی بیان کند.

ارتباط درمانی

تاکید اصلی این روش بر نیروی درمانی موجود در «رابطه هیجانی بین درمانگر و بیمار» است.

به کودک اجازه داده می شود در حضور درمانگر هر نوع فعالیتی که دوست دارد انجام دهد. از هر وسیله بازی استفاده کند. اگر درمانگر را به بازی دعوت کرد میتواند با او بازی کند اما باید حداقل شرکت در بازی را داشته باشد

درمان غیر مستقیم

درمان غیر مستقیم بر این اعتقاد است که بیمار در دوران خود توانایی لازم برای حل مسائل هیجانی مربوط به خود را دارد. این نوع درمان با استفاده از تجارب با مشکلات کودکان آغاز شد

بازی درمانی بر اساس دیدگاه رفتارگرایان

این فن را می توان به بهترین وجه در محل مسکونی کودک یعنی جایی که شرایط یادگیری قابل تنظیم تر است به کاربرد.

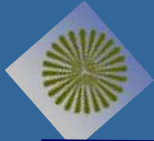
این فن در مورد هر دو نوع درمان ، چه آنها که در صدد بوجود آوردن رفتاری مطلوب با استفاده از عامل تقویت اند و چه درمانهایی که در صدد خاموش سازی رفتار نامطلوب اند کاربرد دارد.

بازی درمانی

◇ کودکان از طریق بازی ، احساسات ، ناکامی ها ، اضطرابها و ترسهای خود را بیان میکنند.

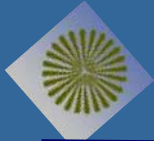
◇ بازی برای درمانگر وسیله ای است تا به دنیای کودک رخنه کند و آنها را بیشتر بشناسد

◇ از فن بازی درمانی می توان به گونه ای فزاینده در دنیای پیشرفته برای تشخیص مسائل و مشکلات کودکان و درمان آنها استفاده نمود.

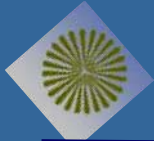
کاربردهای مختلف بازی در درمان کودکان

- درک تشخیصی
- بازی وسیله برقراری ارتباط کاری
- بازی و ساز و کارهای دفاعی
- تسهیل بیان کلامی
- تخلیه مطالب ناخودآگاه و تنش در بازی

درك تشخيصي

در بازی می توان توانایی کودک را برای پیوند با دیگران ، پریشانی ، سختی ، محدودیتهای اجتماعی ، جهت پرخاشگری ، درک کودک از دیگران آرزوها و ادراک او از خودش مشاهده کرد.

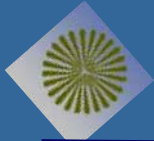

درك تشخيصي

مشاهده رفتار ، افکار ، احساسات و بیان کودک

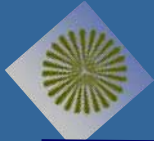
به هنگام بازی به ما کمک میکند تا مشکلات

او را و اینکه او چگونه آنرا می بیند بفهمیم

بازی وسیله ای برای برقراری رابطه کاری

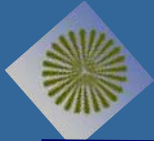
این کاربرد بازی برای کودکان خردسالی که امکانات بزرگسالان را برای بیان کلامی ندارند و همچنین برای کودکانی که برای بیان عواطف خود مقاومت نشان میدهند در شمرده سخن گفتن ناتوانند بهره گرفت

بازی و سازو کارهای دفاعی کودکان

بازی ممکن است نقطه عطفی در نحوه فعالیت کودک
در زندگی وزانه و سازو کار دفاعی او بر ضد اضطراب
باشد

بازی را می توان همچون شیوه متمم در درمان استفاده نابجا از ساز و
کارهای دفاعی کودک به کار برد.

بازی و سازو کارهای دفاعی کودکان

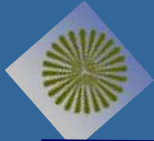
درمانگر برای کودکانی که از روش بازی منحرف می شوند وسایل ،
فرصتها و تشویق را فراهم می کند که در روش انحرافی بازی کودک و
دفاعهای او در برابر اضطراب موثر واقع می شوند

تسهیل بیان کلامی

بازی ممکن است به کودک کمک کند تا محتوای برخی آگاهیهای مشخص و احساسات مربوط به آن را به صورت کلامی بیان دارد. زمانی که کودک در بحث در باره برخی مطالب گیر می کند یا در درمان آن به بن بست ایجاد می شود، این نحوه استفاده از بازی مفید است

تخلیه مطالب نا خود آگاه و تنش در بازی

آمستر معتقد است که بازی ممکن است برای کمک به کودک برای نشان دادن محتوای ناخودآگاه و تسکین نقش مربوط به آن به کار رود. درمانگر باید آگاه باشد که هر کودکی چه مقدار می تواند بدون ترس ، در بازی خود را تخلیه کند . درمانگر باید از نوع مشارکت و تعبیر و تفسیری نیز که کودک انجام می دهد نیز مطلع باشد.

اهمیت تکاملی بازی

بازی ممکن است موجب رشد و تکامل علایق و رغبتها در کودک شود. کودک ممکن است بازی را به زندگی روزمره خود منتقل نماید و از تجرب کسب شده در زندگی آینده اش نیز سود جوید. این کاربرد بازی اهمیت ویژه دارد. زیرا ثابت شده که بین بازی و توانیهای کاریک فرد همبستگی وجود دارد

برقراری ارتباط از طریق بازی

 اکثر بزرگسالان از کودکان انتظار دارند با آنها از همان طریقی که خود بزرگسالان ، یعنی به صورت ارتباط کلامی ایجاد ارتباط کنند. آنها به جای اینکه با کودکان رفتار کودکانه و مناسب داشته باشند ، از او انتظار دارند که خود را به حد بزرگسالان برسانند

برقراری ارتباط از طریق بازی

☘ کودکان در صورتی که فرصت یابند احساسات و نیازهای خود را از طریق بازی، به همان صورت و روشی که مشابه روش کلامی بزرگسالان است، بیان می کنند،

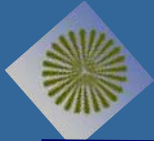
☘ مجموعه اسباب بازیها که مشاور یا درمانگر یا والدین انتخاب می کنند ممکن است تسهیل کننده بیان احساسات بسیار وسیع کودک باشد

بازی درمانی گروهی

- ◇ بازی درمانی گروهی یکی از موارد درمان گروهی است که در مورد کودکان به کار گرفته میشود.
- ◇ ای روش برای کودکان خردسال قبل از سن مدرسه بسیار مفید است .
- ◇ برای برطرف کردن بسیاری از مشکلات کودکان ، می توان از روان درمانی گروهی استفاده کرد.

بازی درمانی گروهی

- ◇ در بازی درمانی گروهی تعداد افراد گروه معمولاً کم اند.
- ◇ محل بازی نیز کوچکتر از درمان فردی است. وسایل بازی مورد استفاده ساده اند.
- ◇ ابزار و وسایل بازی به نحوی ساخته شده اند که تخیل را بیشتر از وسایل و شرایط کار جدی و رسمی بر می انگیزند

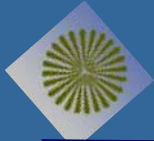

بازی درمانی گروهی

◊ ابزار و وسایل به نه نحوی انتخاب می شوند که بار عاطفی داشته باشند و تمایلات احساسی ، جنسی ، روابط بین فردی و مانند آن را تحریک کنند.

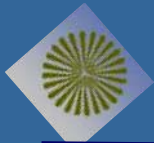
بازی درمانی گروهی

◊ کودک به کمک اسباب بازیها می تواند احساسات ، عواطف ، گرایشهای مثبت و منفی ، به خصوص تمایلات پرخاشگرانه مخرب و سرکوب شده را به اولیا و اطرافیان خود ظاهر کند.

بازی درمانی...

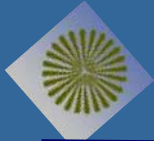
در خصوص بازی درمانی رفتار کودک با حیوانات عروسکی و یا نوع استفاده ای که از ماسکها میکنند از لحاظ شناخت کودک و تفسیر حالتها و رفتار او اهمیت بسیار دارند. این فعالیتها نه تنها از نظر «تشخیصی» مهم اند ، از نظر درمانی اهمیت بسیار دارند

فصل ششم

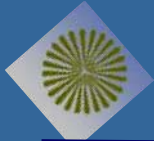
نقاشی کودکان

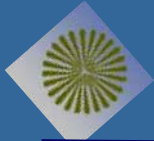
هدفهای کلی

آشنایی با نقاشی کودکان ، ارزش تشخیصی نقاشی موضوع نقاشی ، و
شخصیت کودک ، تفسیر نقاشی و سبکهای نقاشی

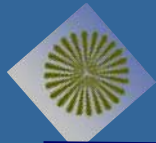
هدفهای رفتاری

- ☞ مراحل تکامل خط خطی کردن را شرح دهید.
- ☞ پنج مرحله پیدایش توانایی نقش نگاری را در کودکان نام ببرید.
- ☞ دیدگاههای کراتی و مارتین را در مورد خط خطیهای کودکان بنویسید
- ☞ منظور از تکامل چهره نگاری را بنویسید.
- ☞ رابطه نقاشی را با زندگی عاطفی کودکان شرح دهید

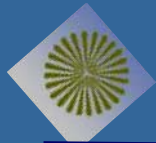
هدفهای رفتاری

- ☞ برون افکنی کودکان را از طریق خط ، فضا و رنگ توضیح دهید.
- ☞ دیدگاه باستانید را در باره نماد رنگها بنویسید.
- ☞ نظر جونس و کوش را در مورد رنگهای بکار رفته در نقاشی کودکان شرح دهید.
- ☞ نقاشی کودکان عقب مانده را شناسایی کنید

نقاشی کودکان

❖ نقاشی کودکان را از مراحمی که حوادث اطراف خود را دسته بندی و عرضه میکنند و روند تکاملی یافته ای را از زمان خط خطی کردن ساده تا زمانی که خطوط معنی دار و مبتنی بر قوانین پرسپکتیو و شالوده منطقی رسم می کنند، مانند خواب و رویا می توان تعبیر و تفسیر کرد

نقاشی کودکان

❖ در نقاشی مانند خواب و رویا کودک خود را از محدودیت ها و ممنوعیت ها رها می سازد. در حالتی ناخود آگاه در باره مسائل ، کشفیات و مشکلات و دلهره هایش صحبت میکند.

نقاشي کودکان

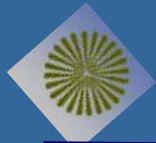
❖ در نقاشي کودک ، خطي که بر تصوير صورت بر بدن

خود ميکشد و يا حذف بعضي افراد خانواده ، اهميت دادن به بعضي قسمتهاي بدن خود ، بکار گيري بعضي از قسمتهاي بدن خود به کتر گيري رنگي خاص از بين بردن و يا بيش از حد بزرگ جلوه دادن و.... همگي حکايت از علائم و نشانه هاي مي کند که داراي معاني روشنند

مراحل تکامل خط خطی کردن

◇ آنچه کودک به صورت خط خطی کردن عرضه میکند به دلایل تکاملی با یکدیگر تفاوت دارند.

◇ خط خطی یک کودک یک ساله با خط خطی یک کودک ۳ ساله از نظر ساختاری . گستردگی فرق اساسی دارد

مراحل تکامل خط خطی کردن

بررسی گلوک در مورد کودکان کشورهای مختلف جهان نشان می‌دهد که از نقش کشیدن های ساده تا نقاشی های پیچیده کودکان ، مبانی بنیادینی وجود دارد که در سراسر دنیا یکسان است

مراحل پیدایش نقش نگاری

۱- اثر یا خط نا مشخص

۲- خط مشخص یا اشکال هندسی در هم

۳- طرح یا در کنار هم قرار گرفتن چند شیئی

۴- اجتماع چندین شکل مختلف

۵- تصویر نگاری

مراحل پیدایش نقش نگاری

کراتی و مارتین می گویند:

□ توانایی ترسیم خطهای افقی قبل از خطهای عمودی ظاهر می شود . در دوسالگی توانایی ترسیم خطهای دایره ای و یا زاویه دار ظاهر می گردند . در این سن کودک بعد از کشیدن خط دلخواهش به رآمداد را از روی کاغذ بر نمی دارد بعد از هر خط دلخواه خطهای دیگری هم در محیط بر آن رسم می کند

مراحل پیدایش نقش نگاری

- در ۲/۵ به علت افزایش قدرت عضلات ، کودک وقتی خطی را رسم می کند با چشم نیز مراقب است تا خط از محدوده تعیین شده خارج نگردد.
- در ۳ سالگی کودک مایل است احساساً درونی خود را که به تجربه های زندگی کوتاه مدتش مربوط است را بیان کند.

مراحل پیدایش نقش نگاري

□ در سن ۴ سالگی خط نگاري هاي کودک جمع و حور و حتي براي بزرگسالان معنا دار مي شود.

□ در سن ۵-۶ سالگی امکان دستيابي کودک به درك الفبا يا خط نوشتني که بيشتر از نقاشي جنبه آموزشي دارد فراهم مي شود.

مراحل پیدایش نقش نگاری

□ یکی از خصوصیات روانی کودک این است که واقعیات بیرونی از دیدگاهی می بیند که با نیازهای عاطفی او ارتباط بیشتری دارد و بقیه جنبه های این واقعیات را فراموش میکند . به همین دلیل در نقاشی کودکان جنبه های عاطفی که بیشتر به آن توجه کرده نمایان تر است

تکامل چهره نگاری

➤ کودک در فاصله ۳ تا ۴ سالگی سعی میکند تصویر شخص یا اشخاص را بکشد. این تصویر شامل عناصر مشخص و معین از قبیل یک دایره به جای سر، و در اطراف چند خط به جای بازوها و پاهاست.

➤ علت ساده بودن نقاشی در این سن از نا آشنایی با فن نیست بلکه همان تصویری است که کودک از بدن در ذهن دارد

تکامل چهره نگاری

➤ در ۶ سالگی تصویری که کودک از بدن خود در ذهن دارد کاملتر است و آدمکی که رسم می کند دارای گردن و دو دست هم هست که در انتهای بازوها قرار گرفته اند.

➤ معمولاً بلندی آدامک را چهار برابر پهنای آن رسم می کند

تکامل چهره نگاری

به گفته گودیناف ، اصولاً نقاشی آدمک بیانگر پختگی فکری کودکان است .

بسیاری از دانشمندان ، برای آزمون هوش نقاشی کودک را ، با در نظر گرفتن تکامل آن از نظر بدن و لباس و غیره بررسی میکنند

تکامل چهره نگاري

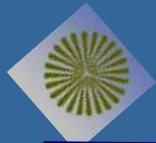
اگر بتوان دذر نقاشي هاي کودکان قاعده کلي براي شناخت پختگي او به دست داد اين است که مي توان با بررسي چندين نقاشي او ، با در نظر گرفتن و ارزش دادن به هريك از اعضاي مختلف بدن که نقاشي کرده و پويائي و زنده بودن صورت و جزئيات آن به درجه هوش و پختگي او پي

برد

نقاشي و زندگي عاطفي كودك

❖ نقاشي وسيله مفيدي براي بيان زندگي عاطفي كودك است. به او فرصت مي دهد تا از طريق نقاشي هاي آزاد و دلخواه حالت رواني و احساسات آني و تحريكات ريشه دار و ژرف را بيان نمايد.

❖ كودك به كمك نقاشي ، كشمكشها و دلهره هاي درونيش را آشكار مي كند و بدين طريق ، از اثر آنها مي كاهد

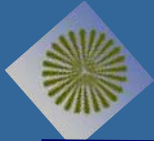

امتیازات روانشناختی نقاشی

- امکان نظارت از فاصله دور ، پرهیز از دخالت مستقیم و غیر مستقیم بزرگسالان در نقاشی کودکان.
- امکان مقایسه نقاشیهای مختلف که در زمانهای متفاوت کشیده شده اند

امتیازات روانشناختی نقاشی

نقاشیهای کودکان از همان نخستین مرحله ها وجود تفاوت های فردی را بروشنی مشخص می کنند و با پیشرفت مراحل تفاوت های دیگری را که شامل عوامل فرهنگی و اجتماعی است و در تحلیل شخصیت کودک و گفتگو با او یکی از عناصر لازم به شمار می آید نمایان می سازد

بررسی برون افکنی از طریق.....

نمادهای برون افکنی

خط

فضا

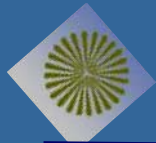
رنگ

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

خط بدون وابستگی به محتوا دارای بار شدید بیانی و قدرت وجودی خاص است که پویایی و بنیان شکل از آن ناشی می شود.

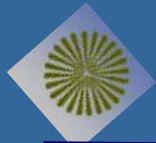
اشکال مختلف خط مانند: ضخیم، نازک،، خط و نقطه، مداوم، عمودی، افقی، براق و مات و.....

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

از واری خط می توان به حالتهای روانی یا فکری خود آگاه یا ناخودآگاه یا به ویژگیهای ترسیم کننده خط پی برد. برای تحلیل و تعبیر خطها قواعد همگانی و معتبری وجود دارد. برخی از آنها عبارتند از:

بررسی برون افکنی از طریق.....

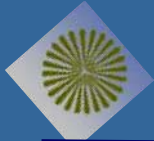

❖ راحتی و خوشی : خطهای باز تر و بلند تر

❖ نیروی زندگی : خطهای بلند به طرف بالا می روند

❖ ضعف عصبی : فشردگی و کوتاهی خط

❖ پرخاشگری : قطعه قطه کردن و بهم پیچاندن خطوط

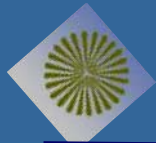
بررسی برون افکنی از طریق.....

احساسات : خطوط نازک و ملایم

کودکان پیشرفته تر خطوطی به اشکال مختلف و کودکان خجالتی خطوط
کوتاه می کشند

قدرت و شدت خط ، نشان دهنده نیروی عاطفی موجود در حین انجام کار
است

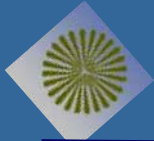

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

بنا به تحقیق و هنر ، خطوطی که دور چیزی کشیده می شوند اگر خیلی صاف باشند ، بیانگر دشمنی ، فشار و اغلب حتی بیماری عصبی یا دلواپسی است

اگر خطوط آرام و مطمئن ، روان و دارای ارزش زیبا شناختی باشند نشان دهنده شخصیت پخته و مجرب خالق آن اند

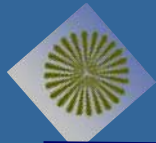

بررسی برون افکنی از طریق.....

فضا

کودکاني که رسم نقاشي آنها با تناسب بر روي کاغذ آورده شده است ،
کودکاني آرام هستند.

به نظر يوشم: کودکانی که فضا را بهتر از دیگران حس می کنند دارای
قابلیت درک بهتری اند

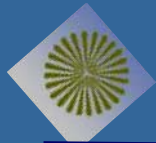

بررسی برون افکنی از طریق.....

فضا

کودکان در قسمتهای مختلف کاغذ نقاشیهای متفاوتی که دارای معانی خاص هستند می کشند.

به کار گیری فضا ، نشان دهنده ارتباط و طریقه واکنش کودک با محیط اطراف اوست

بررسی برون افکنی از طریق.....

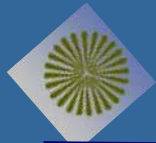
نقاشي در فضا هاي مختلف کاغذ از نظر کاندینسکي

« بالا » مبین تصورات آرامش دهنده و آزادي

« پایین » نشانه فشار و سنگینی

« چپ » غم اندوه و گوشه گیری ، بی اعتمادی به خود

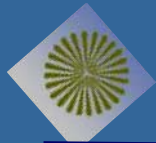
« مرکز » توجه و تمرکز فکری زیاد بر خود و احساسات

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

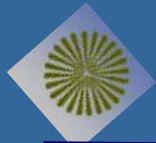
انتخاب رنگ از نظر روانشناسی مفهومی بی چون و چرا دارد ولی برای تحلیل و نتیجه گیری از آن حتما باید عامل سن کودک را در نظر گرفت. بین نقش رنگ و زندگی عاطفی کودک با در نظر گرفتن دوران تکاملی آن توازی وجود دارد

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

علاقه واقعی کودک به رنگ از زمانی شروع می شود که او سعی در کشیدن اشکال مختلف می کند . تا ۷-۸ سالگی کودک برای استفاده از رنگها فقط از احساسات خود تاثیر می پذیرد. ممکن است از رنگهایی استفاده کند که هیچ ارتباطی به رنگ شیء مورد نظر ندارد

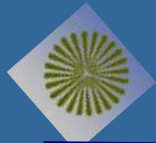

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

 رنگهای گرم : تحریک کننده ، سبب فعالیت و جنب و جوش ، نوید دهنده روشنی و شادی هستند

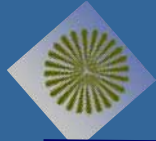
 رنگهای سرد :موجد حالتهاي انفعال و سکون و تلقین کننده غم و اندوه هستند

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

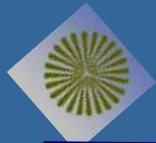
به نظر و هنر فقدان رنگ در تمام یا قسمتی از نقاشی کودک ، نشانگر خلاء عاطفی و گاه دلیل بر گرایشهای ضد اجتماعی اوست . کودکان سازگار به طور متوسط از پنج رنگ مختلف استفاده میکنند . کودکان گوشه گیر و منزوی از يك یا دو رنگ بیشتر استفاده می کنند

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

کودک در حین بزرگ شدن ، به تدریج ارتباط بین اشیا و رنگ حقیقی آنها را درک می کند ، ولی در آغاز این موضوع فقط در مورد چیزهایی است که ارزش عاطفی دارند. اما با گذشت زمان و به تدریج کودک متوجه تعداد بیشتری از اشیا و رنگ آنها می شود

بررسی برون افکنی از طریق.....

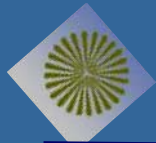
رنگ

از نظر کودک ، رنگ جزء خواص اصلی هر شیء است و به همین دلیل ، وقتی برگ درختان مثلا در پاییز زرد می شود باز آنرا برنگ سبز می کشد زیرا اولین بار که متوجه رنگ برگ شده به رنگ سبز بوده و این موضوع تا هنگامی که تجربه دیگری متوجه تغییر آن شود در ذهنش می

ماند

نماد رنگها

انتخاب رنگها تحت تاثیر عوامل جسمي و رواني و در فرهنگهاي مختلف ، داراي معاني خاصي هستند . قسمت مهمي از معاني نمادين رنگها به سنتها و محيطهاي اجتماعي خاصي كه در آنها زندگي مي كنيم بستگي دارد

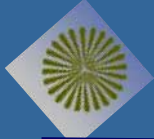

نماد رنگها

جوش و کوش : رنگ را عامل مشخص کننده انواع خصوصیات شخصیت فرد ذکر کرده‌اند و با کمک این نظریه آزمونهایی راتهییه کرده اند که می توان شخصیت فرد را از نحوه انتخاب رنگها وو چگونگی کاربرد آنها شناخت.

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

کودک با تمام وجود و شخصیت ذهنی و عاطفی خود نقاشی می کند. این شخصیت در خطهه ، در طرز استفاده از فضاها ، در فقدان بعضی از قسمتهای نقاشی ، در انتخاب رنگها ، در خود موضوع _ اگر به او تحمیل نشده باشد_ نمایان می شود

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

موضوع های نقاشی کودک که مورد تحلیل روانشناسان هستند عبارتند از:

خورشید

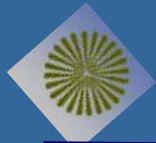
”شکل آدم“

ماه

خانه

حیوانات

درخت

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم

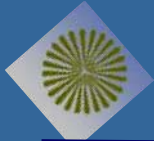
هنگامی که کودک شکل آدم را می کشد در واقع شکل خود و یا درکی را که از بدن و تمایلاتش دارد بیان میکند. بین خطوط آدمک نقاشی شده و خصوصیات روانی و جسمی کودکی که آنرا کشیده ارتباطهای مشخصی وجود دارد

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم

اگر اعضای آدمک در مجموع متناسب باشد ، احتمال بسیاری وجود دارد که کودک کاملا سازگار باشد.

اگر آدمک در اندازه بسیار کوچک یا در گوشه ای از کاغذ کشیده شود یعنی کودک خود را کم ارزش و از دیگران پایینتر میداند

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم

کودکانی که آدمک‌هایی با اندازه بزرگ می‌کشند خود را بالاتر از دیگران می‌دانند. این نوع نقاشی مخصوص کودکانی که اختلال عاطفی دارند یا به طور معمول کودکانی اند زود رنج و حساس که همیشه فکر می‌کنند به آنها ظلم می‌شود

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل خانه

خانه نهاد پناهگاه و هسته اصلی و گرمی خانوادگی است که ممکن است مورد علاقه یا تنفر کودک باشد. خانه ها در سنین مختلف که کشیده شوند معانی گوناگونی پیدا می کنند.

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل خانه

➤ در سنین ۵ تا ۸ سالگی نشاندهنده خجالتی بودن کودک و وابستگی شدید به مادر.

➤ بعد از ۸ سالگی نماینده خود کوچک بینی و تنهایی کودک.

➤ در نوجوانی نشان دهنده شرم و حیای زیاده از حد و داشتن احساسات

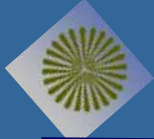
رقیق

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل خانه

➤ اگر خانه به جای آنکه عادی کشیده شود مجلل و قصر مانند نشان داده شود ، در واقع به منزله پناهگاهی مطلوب است که بدین ترتیب شکل و رنگ جذابی خواهد داشت.

➤ اگر به صورت زندان کشیده شود نهاد فشار خانوادگی ناسازگار و جدا و از هم پاشیده و شوم است.

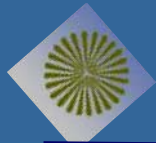
موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل درخت

کوش و استورا از درخت برای شناخت شخصیت کودک استفاده کرده اند.

برای نقاشی درخت باید سه قسمت آن را مشخص کرد که عبارتند از:

ریشه تنه شاخه ها و برگها

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل درخت

ریشه که در زمین فرو رفته و درخت را تغذیه می کند بیانگر نا خود آگاه
تمایلات درونی است.

تنه بیانگر مشخصات دائمی و عمیق و پایدار شخصیت است

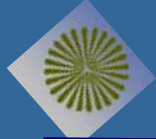
شاخه ها و برگها بیانگر راههای ارتباطی کودک با دنیای خارج است

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

☀ خورشید و ماه

☀ خورشید : بیانگر امنیت ، خوشحالی ، گرما قدرت و به نظر برخی پژوهندگان نهاد پدر مطلوب است.

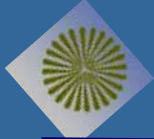
☾ ماه : به نظر اوبن ماه اغلب نشان دهنده نیستی است زیرا زمانی که خورشید ، یعنی نهاد زندگی نا پدید می شود ظهور می کند. به همین دلیل بسیاری از کودکان آنرا در نقاشی های قبر و قبرستان می کشند

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

حيوانات

اگر وجود حیوان در نقاشی کودک اهمیت خاصی پیدا کند ، ممکن است به دلیل و فور حیوان در دور و بر او و یا به دلیل احساس گناه و تقصیری باشد که کودک در موقعیتهای خاص حس کرده و چون جرئت آن را ندارد که گناه را ترسیم کند. احساسات ، عادات و تمایلات خود را در غالب نقاشی حیوان نشان می دهد

نقاشی خانواده

به نظر مینکووسکا :

هنگامی که کودک افراد خانواده اش را در نقاشی نشان میدهد ، خود را کمتر مهار می کند و با آزادی تمام ترسها ، تمایلات ، احساسات ، جاذبه ها و تردید هایش را بیان می کند.

نقاشی خانواده

برای تحلیل نقاشی کودک از خانواده باید هر دو قسمت چارچوب و محتوای نقاشی را در نظر گرفت. قسمت اول، یعنی خطوط و فضا و رنگ که در تمام نقاشیها وجود دارد، نماینده ویژگیهای کلی شخصیت کودک است و قسمت دوم که اهمیت بیشتری دارد محتوای نقاشی است

محتوای نقاشی از خانواده

۱- فاصله بین اشخاص نقاشی

اعضای خانواده هم‌هنگ در نقاشی کودکان ، همیشه با هم دوست و دست در دست هم نشان داده می‌شوند. نزدیک شدن دو یا چندین شخصیت در نقاشی ، نشان دهنده انس و الفت واقعی آنها یا تمایل کودک به آنهاست

محتوای نقاشی از خانواده

۲- برجسته نمودن اشخاص

در بیشتر نقاشی هایی که کودک از خانواده می کند همیشه يك شخصیت اصلی وجود دارد که کودک بیشتر بار احساسی خود را چه به صورت عشق و ستایش و چه به صورت ترس و دلهره ، بر او مستقر میکند. این شخصیت اصلی یا برجسته غالباً قبل از دیگران کشیده می شود . زیرا اولین کسی است که کودک به او فکر می کند

محتوای نقاشی از خانواده

۳- بی ارزش کردن اشخاص

وقتی کودک در نقاشی خود یکی از اعضا خانواده را ترسیم نمی کند ، می توان نتیجه گرفت که کودک آگاهانه و یا نا آگاهانه آرزوی نبودن آن شخص را دارد . این پدیده در مورد خواهران و برادران روی می دهد که بیشتر بچه ها به آنها کینه و حسادت می ورزند.

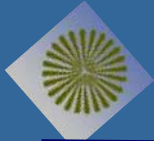
محتوای نقاشی از خانواده

❖ اگر کودک خودش در نقاشی حضور ندارد دلیلش این است که کودک احتمالاً در میان خانواده احساس راحتی نمی‌کند.

❖ شخصی که برای کودک ارزش ندارد همیشه در آخرین لحظات و با کمترین جزئیات و کوچکتر از همه و خارج از گروه خانواده کشیده می‌شود

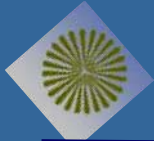
کمبود محبت

هنگامی که کودک نمی تواند رابطه عاطفی ارضا کننده با پدر و مادر خود پیدا کند، این کمبود را با نشان دادن اعضای خانواده در حال غذا خوردن نقاشی می کند که بیانگر احتیاج به ارضای تمایلات کودک است. کمبود محبت ممکن است به وسیله سایه زدن افراطی در نقاشی ها یا استفاده از رنگهای تیره نشان داده شود

نقاشی کودکان عقب مانده ذهنی

مسائل و مشکلاتی که این کودکان در برقراری ارتباط با دیگران دارند در نقاشی آنها پیداست. از آنجا که پرورش فکری این کودکان به آرامی صورت می گیرد ، نقاشی های آنها نیز مدت درازی دارای موضوع و خصوصیات خود به خودی و عجولانه ای است که مخصوص کودکان خردسال است

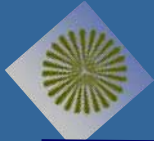
نقاشي کودکان منزوي و در خود فرورفته

در نقاشيهاي اين نوع کودکان ، وقتي تصوير انسان نشان داده مي شود ، همیشه در اندازه هاي كوچك است و جزئیات اندامهاي آنها به ندرت نشان داده مي شود.

گاهی در نقاشي آنها پرخاشگري بیش از حد نشان داده مي شود. خطوط کوتاه و نوک تیز و با فشار زیاد مداد به روي کاغذ کشیده مي شوند.

نقاشی کودکان مضطرب

هسته اصلی اضطراب ممکن است موجد نقاشیهای مختلف و متضاد باشد. در حقیقت احساس ناامنی و تردید و وجود اضطراب و نگرانی ممکن است به نحوی پرخاشگرانه یا برعکس، به صورت خویشتنداری جلوه گر شود. کودکان مضطرب و خود دار در نقاشیهای صورتیهای کوچک و گرد و متناسب، با خطوط نازک ترسیم می کنند و سایه های بسیار تیره یا روشن می زند

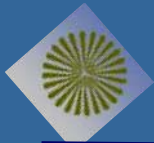

احساس تقصیر و افسردگی در نقاشی

وقتی کودک احساس تقصیر و گناه می کند ، آنرا با خطهای نامطمئن و بریده و خواه با محتوای راجع به موضوعهای حزن انگیز ، جدایی خواهانه و بد بینانه نشان می دهد

نقاشي و روان درماني

اشترن مي گويد نقاشي بيشتري براي روان درماني کودکان داراي سازگاري کم ، نا ثابت و متزلزل و عقب مانده آموزشي به کار مي رود .
نقاشي به کودک اين امکان را مي دهد که قدرت قابليت و خلاقيت خود را بشناسد و در نتيجه مشکلات آموزشي براي او سهل تر جلوه کند.

تفسیر نقاشی

- تفسیر نقاشی یعنی آنچه را نقاشی در بر دارد به صورت جملات معمولی و قابل فهم بیان نمود.
- برای تفسیر نقاشی لازم است اول آنرا خوب فهمید و سپس ادراک خود را به صورت جملات منظم و مرتب بیان کرد

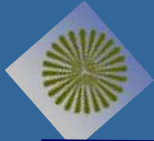
تفسیر نقاشی

◊ اشیا و چیزهایی را که نقاشی شده اند باز شناسیم و رابطه آنها را با همدیگر در نظر گرفت.

◊ به خصوصیات و سبک نقاشی توجه کرد.

◊ اهمیت به نقاط برجسته شده

◊ توجه به طرز شروع نقاشی

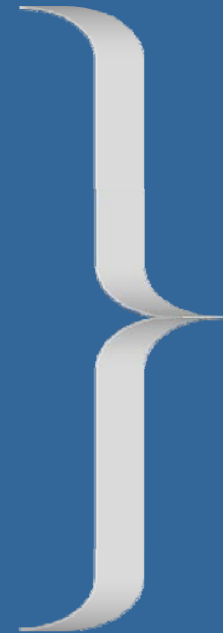
سبک نقاشیهای کودکان

رألیسم اتفاقي

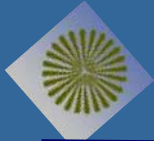
رألیسم اشتباهي

رألیسم ذهني

رألیسم بينايي

دیدگاه لوکه

سبک نقاشیهای کودکان

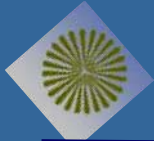
مرحله خط خطی

رأیسم کودکانه

رأیسم بینایی

ویدلوشه

سبک نقاشیهای کودکان

لوکه با توسل به مفهوم واقعگرایی کوشیده است خصوصیات نقاشی کودکان را بیان کند. به نظر او:

کودک چندان پایبند به شکل نقاشی نیست و نقاشی را برای نقاشی نمی خواهد، هدف او معرفی و شناساندن چیزی است که غایب است

سبک نقاشیهای کودکان

کودک به تناسب ابزاری که در اختیار دارد همیشه می‌کوشد واقعیت را عرضه کند. کوشش دائمی او برای مشاهده، توجه او به ریزه کاریهای اشیا، علاقه به توضیح نقاشی خود، با کلمات و غیره، همه گویای گرایش او به سوی واقعگرایی اند.

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

۱- مرحله واقعگرایی اتفاقی:

❖ نقاشی برای کودک جز مجموعه درهم و برهم که هدفش فقط ایجاد یک تصویر یا یک طرح است چیز دیگری نیست.

❖ شباهت بین نقاشی و چیزی که قصد کشیدن آن را دارد خیلی کم است و یا شباهت آنها به صورت اتفاقی است

مراحل نقاشي کودکان از نظر لوکه:

۲- مرحله واقعه‌گرایی اشتباهی:

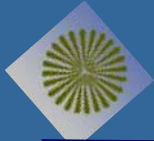
❖ کودک عناصر نقاشي را کنار هم رسم مي کند ، بدون آنکه آنها را ترکیب کند و شکل منسجم و مشخصي به وجود مي آورد. مثلا کلاه را عوض اینکه بالای سر بکشد به صورت معلق روی سر نشان مي دهد.

مراحل نقاشي کودکان از نظر لوکه:

۳- واقعگرایی ذهنی:

❖ کودکان بجای اینکه پدیده را چنانکه با چشمان خود می بیند رسم کند، آنها را چنانکه می شناسد در جهت موارد استفاده و عمل آنها معرفی میکنند.

❖ کودکان بر اساس تصورات ذهنی خود به ترسیم نقاشی می پردازد.

مراحل نقاشي کودکان از نظر لوکه:

۴- مرحله واقع گرایی بینایی:

❖ کودک همانند افراد بزرگسال به تدریج می‌کوشد مناظر را چنان رسم کند که با چشمهای خود می‌بیند.

❖ کودک آنطور که می‌بیند می‌کشد و می‌تواند قوانین مناظر را درک کند. و اندازه اشیا را همانطور که هستند می‌کشد.

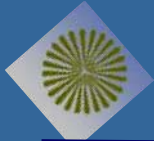
مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

به طور کلی لوکه معتقد است که کودک به ارزش مطلق یا قرار دادي اشيا کاري ندارد ، بلکه آنچه بیشتر توجه او را به خود جلب میکند معني دار کردن و معرفي اشيا است. این واقعگرایی در نزد کودک ، واقعگرایی دیدن واقعیتهاست که با چشم انجام می شود و مراحل قبل مقدماتی برای رسیدن به این واقعگرایی است.

مراحل نقاشي کودکان از نظر ويدلوشه

۱- مرحله خط خطي :

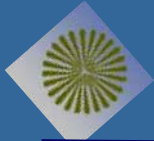
❖ کودک با خوشحالي در يکي از سطوح دم دست خود ، خواه ديوار ، کاغذ و غيره ، خطوط در هم و بر هم يا طرحهاي مبهمي مي کشد.

مراحل نقاشي کودکان از نظر ويدلوشه

۲-مرحله واقع گرایی کودکانه:

این مرحله منطبق با واقعگرایی ذهنی لوکه است و می تواند اوج نقاشی کودکان باشد

مراحل نقاشی کودکان از نظر ویدلوشه

۳- واقعگرایی بینایی:

کودک از یک نقطه دید طرح اشیا را رسم می کند و تمام اجزای نقاشی را تابع همین زاویه با نقطه دید می کند

Narcis Computer خدایا چنان کن سر انجام کار

تو خوشنود باشی و ما رستگار

مزگان حیدری

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com